

BMASSR-ei, SELENGIIN AIMAGAI KIIROVEI NEREMZETE KOLXOOZOI URGASA XURIAALGIIN PLAAN

(Kolxoozoi čleengyydei xamtiin suglaan deere zybsen xelsegdebe)

BKP(b)-ein Centraalna Komitee ba SSSR-ei SNK bolbol xurialgatai toxioldon usaradag xyde azaxiin biše biše xydelmerinydiji xuriaalgiin xydelmerinydtei zyboer zoixildulgijil, kombainanuudai bai xuriaalgiin prosto masiinanuudiji zyboer xerlegelgijil uridalan xaraalza, MTS-uud, kolxoozoo ud bai sovxoouduuda urgasa xuriaalgiin plaanuudiji sag soon, xuriaalgiin exilxehee urid 9-10 xonogho xozom biše zoxioolgijil xangaxijins "1939 onoi urgasa xuriaalga bai xyde azaxiin produuktnuudiji beledxelx beledxelx tuxai eorlego togtool soo duradxahan baina. Urgasa xuriaalgiin plaanuudiji kolxoozniigudai xamtiin suglaanuud, MTS-uud bai sovxoouduudai yiledberiin sovesčaanuud deere zybsen xelsegdebe.

Door toilogdohon, Selengjin aimagai, Kiirovel neremzete kolxoozoi urgasa xuriaalgiin plaan xadaa BKP(b)-ein CK-gei ba SSSR-ei SNK-gei zaabarluudai yndheor tabigdahan baina. Ene plan bolbol xuriaalgiin bogonixon bolzorto, geeltgyigor yngergexijil xaraalna. Respyyblikiin Narkomzeem bolbol tarlaa xuriaalgiin kampaaniin yjede xydelmeriliin plaanuudiji tabixadaa, urgasa xuriaalgiin ene ziseete plaanhaa xaraa abxiljin byxii AZO-uud, MTS-uud bai kolxoozoo uta rekomenđovalna.

Prosto masiinanuudai xuriaaxiin tula yleegdehenni massiliuud xadaa xadiin xazu, dobo-gybeitei ba tahar-xai xeheg-xeheg baihan deereheen, zaatka-samosbrooskiin noormo bagaa abtahan baina. Xydelmeriliin plaanai xojordoxi dutuu zylenb jyib gexede, kombainova xuriaalgiin hyylde, kolxoozonsoro oroido 474 gekaar oroohoto kyltyrenydy soxilgodo ylexe usharhaan, "MK-1100" molotilkilin noormon minimaalaan abtaba. Ilme deerehee, respyyblikiin kolxoozoo ud bolbol xuriaalgiin yjede xydelmeriliin plaanuudiji tabixadaa, ede serjoozno dutuu dundanuudiji xaraadaa abxa johoto.

I. Xydelmerinydiji xemzee

1939 ondo, Kiirovel neremzete kolxoozoi bolbol xamta 874 trijer, 1 sortiroovko, 16 mon-tarmuurnuud bai biše biše xuxala inventaarsnuud bii. Xuriaalgiin yjedexi xydelmerinydte xojor brigaadiin 14-kolxoozniigud xabadaa baina. Xuriaalgiin plaan xadaa kombainaa xuriaalgiin xydelmeriliin 16 yder, prosto masiinanuudai xuriaalgiin xydelmeriliin 9 yder, natuuroplata tušaalgijil xydelmeriliin 19 yder; tarlaanai soxilgo ba berlelgijil xyd. 23 yder, Steernide lyşceeni xelge xyd. 5 yder, tarlaanai somolgijil (hyrilegijil) xyd. 20 yder; kartavkiin, korneplooduudai bai zeliononkiin xuriaalgiin xydelmeriliin 15 yder dyrygexer xaraalagan tabigdaba.

Xuriaalgiin xydelmerinydji xadaa edieelenhurgamalnuudiji tyin şileze xuriaalghaa exileed, korneplodijil, zeliononkiin xuriaalga ba soxilgijil dyrygexer, xydelmeriliin 24 yder yjelzelylegdexe baina. Kombainova xuriaalga, tarlaaj soxilgo, oroohilji seberlelge ba natuuroplatiiji tušaalga bolbol prosto masiinanuudai xuriaalgiin exilhenei hyylde, dyrybedexi xonogto exileg-dexe baina. Booto ujagsad ba masiinistnuud bolbol oroohoto kyltyrenydy xuriaalgiin dyrygexeneege hyylde, ehehingee daabarluudiji xaraalza yzeed, ziaab xaxalalgiil xexe, kartavkiin, korneploodo bai zeliononkiin xuriaalgiin ja-buulxa baina.

Deere durasagdahan xydelmerinydiji dyrygexin tula, Selengjin MTS bolbol 4 traaktori, 1 kombainiji ba 1 "MK-1100" molotilkilin yjexe. Gadna, "Kraasna Oktiabrb" kolxoozoi kombainova agregaad bolbol 86 gekaar ovloosili manaida xuriaaza ygeye jym. Kolxoozoo 3 avtomasiinaluud, 129 morid, 8 b/taarnuud, 9 zaatkanuud, 3 vejkalkenyd,

II. Prosto masiinanuudai xuriaalga

8 zaatkanuud xadaa xydelmeriliin 9 yderi torso so, 474 gekaar gazarii xuriaaxa gexey, ali prosto masiinanuudai xaraalagdahan byxii plaaniji dyrygexeneege baina. Xydelmeriliin oloncilei oopdetoi kolxoozniigud bolbol zaatkanuudai masiinistnuudai tomilgdonxoi. 1-dexi brigaada, 1,2,3,4 noormuudai zaatkanuudai masiinistnuudai Badmacereenov, Radnaajev, Zamsaraanov Gombo, Dasicereenov Tubaan ba Mak-saarov Hamazab geged xydelmerile.

Xojordoxi brigaada, masiinistnuudai Zaançikov Ajusqa, Erdenejev Etigel, Badmazaa-pov Bazar ab Idiyev Nima gegedte 5,6,7,8 noormuudai zaatkanuud tušaagdaza ygtenei.

III. Kombainova xuriaalgiin organizovaalga

Kombainoor—agregaadai na-çaalnig Ajusqejeva Dolsonoi agregaad (ştyrvalna Ceedenov Damb-Nima, "ÇTZ" traaktori traktori Çagduurov Dor-zo) bolbol xamta 314 gekaar tartaalangiji xuriaaxa. Terenel toodo: negedexi brigaada—Mangirta geze gazarta 125 gekaar jaarica, Tabzar geze gazarta 70 gekaar ovoosijil xuriaaxa ba xojordoxi bri-gaada—Myndegerte 55 gekaar "Liyteescens—062" şiniicili,

doxi agregaad (xyrse "Kraasna Oktiabrb" kolxoozoo) manai kolxoozdo xydelmerilke baina. Ene brigada bolbol Baruun-Beje gazarta 86 gekaar "Zol-toi doozd" ovoosijil xuriaaxa. Nege kombainiji obs-luuzivalxiin tula 15 kolxoozniigud, 1 avtomasiinaluud, 1 zaatka tomilgdonxoi. Kombainaa xuriaalga daxa ugas-toguudiji kolxoozniigud Radnaajev Soidon, Dabaajev Sosor, Sambuuvjev Lydeb geged beledxexe, goriučijil Maksaaov Sharab, uhiji Dodoonov B. geged zoeče baina. Oroohiji av-tomašinaar zoeče tula 3 kolxoozniigud: Radnaajev C., Radnaajev N., Sambuuvjev Lydeb tomilgdonxoi. Vesovçigil Gorbačov B., stoorzoor Çimitov geged xydelmerilke baina.

IV. Somolgo (hyrileg)

474 gekaar tarlaan hyrileg-dexe baina, terenel toodo 1-dexi brigadaada 238 gekaar ba 236 gekaar xojordoxi brigadaada. Ene xydelmeriliin dyrygexin tula xojor brigaadanuudta 20 morid bai 12 kolxoozniigud to-milgdonxoi. Hyrilegen 4 tooguudta jubuulagdaxa gexey, ali 115-120 gekaar ploo-saçdihoo tarlaans nege toogto sugluulagdaxa baina. Tariaaji (baxalnuudiji) zoečilin raadius 1-1,5 kilomeetrhee deeše bolxogi baina. Hyrilege bolbol xadalgijil exilhenei hyyleer, 3 xonod baixada exilegde bai xuriaalgiin prosto masiinanu-

V. Tariaa soxilgijil ba oroohi seberlelgijil organizovaalga

Tariaa xuriaalgiin exilhenei hyyleer, 4-dexi xonogtonb tarlaaj soxizo dyrygexee johoto. Xerbee muu pogoodin bo-loo haa, xydelmerilke ysloovi ba-baiguulxin tula, 1-dexi ba 2-doxi brigaadanuudai staanuud deere xušalgatal tooguud bii. Kolxooz bolbol 820 toon bolbol nege "MK-1100" molotilkilki ygehen ba agregaadai načaalnigaa nyxer Ceedenov Sarab tomilgdonh baina. Ag-regaa, xojor simeeneli 54 kolxoozniigud xydelmerilke. Molotilkor soxilgohon tarlaan bolbol tere darii signegdeze, sortirovalagdaxa ba natuuroplataated beledxelgijil ygehen ba kolxoozoi ambaarluud zoečdexe baina. Tariaaji signexilin tula Bazaarov D. tomilgdo. Ene molotilk

VI. MTS-iin xydelmeriliin tylee natuuroplaa-tiji tušaalga

Bagsaalan xelexede, kolxooz bolbol natuuroplataad 171 toon tarlaaj tušaaxa Johoto. Tarlaan xadaa oroohoto tušaalgjin Ganzuurska pyynktde tušaagdaxa jym. Natuuroplatiiji tušaalgja bolbol tarlaa soxilgjin ba kombainova xuriaalgiin exilxetel xamta jabuulagdaxa exilxe. Natuuroplatiiji tušaagdaga toon xaxadai xojor "GAZ" avtomasiinaluud xydelmerilke baina. Ede xadaa yder byri 3 reis xez, 90 ceentner oroohilji tušaaga baina. Mašina byxenij 2

VII. Soloomo ba poolvuudiji xuriaalga

Kuriaalgiin sanar xadaa bri-gadilnuud, şanarili salgagşa inspektor nyxer Budajev Nai-danai zyhe bai myn terešelen kolxoozoi prawleentiliin ba revi-zionno komissiin zyhe bai. Ede xydelmeriliin 18 yderi torso so dyrygexedi. Maassova xuriaalgiin hyyleer, steernili lyşceeni xelge jabuulagdaxa baina. Steernili lyşceeni xelge nege "STZ" traaktor xydelmeriliin jym. 5 xonogoi torso so xydelmeriliin dyrygexeneege hyylde, 2-3 xonogho xozom biše, brigadiin xydelmeriliin brigadiiha kolxoozoin tyryylegse tušaagdaza abxa.

Massiv deere xydelmerinydiji dyrygexeneege hyylde, 2-3 xonogho xozom biše, brigadiin xydelmeriliin brigadiiha kolxoozoin tyryylegse tušaagdaza abxa. Kombainova xuriaalgiin exilhenei hyyleer, xojordoxi xonogtonb soloomilji hyrilegde exilxe. Ene xydelmeride xojor 15 yderi dyrygexedi. Morido (unaagai) xysor 260 gekaar ziaab xaxalagdaxa baina. Ene xydelmeride urdan zaatkiin mašiniistaraa ba koilosuudiji tarmalga xydelmerile baihan, 20 kolxoozniigud—plyygseeder tomilgdonxoi. Ene xydelmeriliin 15 yderi dyrygexedi bainabdi.

Ajuusqejevaagai kombainova agregaadhaa gadna V. Sooben-nikovaagai kombainova xojor-

VIII. Urgasiiji xaruuhalga ba tyimerheo hergilke xemzeenyyd

Kolxoozno urgasiiji narin meriliuntargaaxa dryzilne piagtaar xaruuhalga baibaş, organizovaalagdanxai, tereniljixyer Dabaajev Sosor tolgojilno. Dryzilnigyyd bolbol molotilkilno ba kombainova agre-gaaduudha xolo biše gazarta xydelmerilke baina. Molotilkilno ba kombainova agre-gaaduudai baihan staanuud xazuu 30 vedroo bagtaasatai dyrbeyn boočkanuud uhataiga, terenel negen tergen deere tabigdanxai baina.

IX. Xuriaalga daxa kolxoozniigudiji xubaarilan tabilga

Bixlii brigadaanuud ba zve-ni medexi baina. Ede tabliicauudai xydelmeriliin xem-zeenyyd xoxiiluudulan, tabliicanuud zoxiogdohon baina. Ede tabliicanuudiji xaraad, xuriaalgiin yjede jyy xexe, xedii yder xy-delmerilke baihanaa kolxoo-

Xydelmeriliin nerenyd.

Kombainova xuriaalga	Prosto masiinanuudai xuriaalga	Tariaa boolgo	Hyrileg	Koolosuudiji tarmalga	Tariaa soxilgo	Naturaalsaa tylege	Ziaab xaxalalga	Saloomonuudiji ba peovuudiji	Kartavkiili xuriaalga	Kornpleodudiji xuriaalga	Zeltoonkili xuriaalga	Xydelmeriliin yeriyed
Zvenoonuud, agregaaduud baihan tušaagdahan tabilga												

Erdnejevi, № 2 zvenoo

1. MK-1100" molotilkilkiin agregaad	2. Baldaanov C.	3. Ajusqejev O.	4. Bazaarov B.	5. Badmaajev A.	6. Badmaceenov R.	7. Dambajeva C.
— 9 —	— 9 —	— 9 —	— 9 —	— 9 —	— 9 —	— 9 —
— 15 —	— 15 —	— 15 —	— 15 —	— 15 —	— 15 —	— 15 —
— 24 —	— 24 —	— 24 —	— 24 —	— 24 —	— 24 —	— 24 —
— 23 —	— 23 —	— 23 —	— 23 —	— 23 —	— 23 —	— 23 —

2-doxi brigaada

Badmaceenov R.	1. MK-1100" molotilkilkiin agregaad	2. Bazaarov N.	3. Badmaajev B.	4. Budajeva B.	5. Garmaajeva B.	6. Badmaceenov D.	7. Soktojeva D.
— 9 —	— 9 —	— 9 —	— 9 —	— 9 —	— 9 —	— 9 —	— 9 —
— 15 —	— 15 —	— 15 —	— 15 —	— 15 —	— 15 —	— 15 —	— 15 —
— 24 —	— 24 —	— 24 —	— 24 —	— 24 —	— 24 —	— 24 —	— 24 —
— 23 —	— 23 —	— 23 —	— 23 —	— 23 —	— 23 —	— 23 —	— 23 —

Busadans myn le lime.

Urgasiiji xuriaalga xolbooti şuxala xydelmerinydii virobotkiin noormiiji ba azalai tylberiliyi kolxooz bolbol doo-ro durasagdahanai johoor togoobo:

Yder xydelmeriliin nerenyd	Yder xydelmeriliin noormo	Azalta yder seg-nelge	Azalalat
— 6,5 gekt.	— 1,75		</td